

Werkwijze huisbezoeken Sociaal Domein

1. Inleiding

Deze werkwijze is een praktische handleiding voor consulenten die op huisbezoek gaan in het kader van de Wmo 2015, Jeugdwet, Participatiewet en Wet schuldhulpverlening. Om passende ondersteuning te bieden aan inwoners is het belangrijk om een huisbezoek af te leggen. De besluitvorming wordt daarmee zorgvuldiger. Deze werkwijze draagt daarmee bij aan zorgvuldig en betrouwbaar overheids-handelen. Voor inwoners en voor medewerkers van de gemeente.

Een huisbezoek is vaak nodig om het gesprek met de inwoner op een goede manier te voeren. De consulent kan de persoonlijke situatie van de inwoner beter begrijpen in de privé omgeving. Daarnaast is een huisbezoek soms nodig om de rechtmatigheid te beoordelen van een toegekende voorziening. En tot slot kan een huisbezoek onderdeel zijn van een onderzoek naar fraude of oneigenlijk gebruik. Niet ieder huisbezoek wordt dus met hetzelfde doel afgelegd.

Wat de reden voor het huisbezoek ook is, een huisbezoek is een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de inwoner. In verdragen en verschillende wetten zijn daarom diverse bepalingen opgenomen om de privacy van de inwoner te beschermen. Het gaat dan onder andere om het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, de Grondwet en de Algemene wet op het binnentreden. Er kunnen goede redenen zijn voor het afleggen van een huisbezoek. Het doel van het huisbezoek moet duidelijk zijn en het huisbezoek moet ook echt nodig zijn om dat doel te bereiken.

Informed consent

Het is belangrijk dat de consulent van de gemeente van de gemeente zich legitimeert bij de inwoner zodat de inwoner weet met wie hij/zij te maken heeft. Legitimatie is niet nodig als de inwoner toestemming heeft gegeven en de consulent al kent in de rol van consulent. Daarnaast geeft de consulent ook aan wat het doel is van het huisbezoek zodat het voor de inwoner duidelijk is waar het huisbezoek voor bedoeld is. De inwoner kan met deze informatie toestemming geven aan de consulent om de woning te betreden. We noemen dit 'informed consent'.

In deze werkwijze is daarom beschreven hoe en wanneer de inwoner wordt geïnformeerd over de verschillende onderdelen van het huisbezoek.

2. Informed consent

De consulent mag de woning van de inwoner alleen binnenkomen als de inwoner daarvoor toestemming heeft gegeven en de consulent zich heeft gelegitimeerd. Het is dus nooit toegestaan om een woning binnen te gaan zonder de uitdrukkelijke toestemming van de inwoner. Dit is zo beschreven in de Algemene wet op het binnentreden (Awbi).

Er moet sprake zijn van een *informed consent*. Informed consent houdt in dat:

- de inwoner toestemming moet verlenen op basis van vrijwilligheid
- de toestemming gebaseerd moet zijn op volledige en juiste informatie over de reden en het doel van het huisbezoek
- de rechten en plichten bij het huisbezoek en de mogelijke gevolgen bij weigering van een huisbezoek voor de inwoner duidelijk moeten zijn

De gemeente maakt inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en moet respectvol en zorgvuldig handelen. Voor huisbezoeken in het kader van keukentafelgesprekken wordt volstaan met mondelinge informed consent. Wanneer sprake is van een huisbezoek in het kader van inkomen en handhaving, wordt gebruik gemaakt van de schriftelijke verklaring (zie bijlage 1 'verklaring voor toestemming huisbezoek').

Als de inwoner niet mee wil werken aan een huisbezoek, dan bespreekt de consulent de gevolgen met de inwoner. Welke gevolgen dit zijn, is afhankelijk van het doel van het huisbezoek.

3. Intrekken toestemming

De inwoner kan de toestemming voor het huisbezoek op elk moment intrekken. De consulent/toezicht-houder moet de woning verlaten. De inwoner moet worden geïnformeerd dat het intrekken van zijn toestemming gevolgen kan hebben.

4. Soorten huisbezoek

Er zijn drie soorten huisbezoeken te onderscheiden:

- Huisbezoek in het kader van dienstverlening

- Huisbezoek ter verificatie van de rechtmatigheid
- Huisbezoek op grond van een vermoeden van fraude of oneigenlijk gebruik

Digitaal huisbezoek

Uitgangspunt is dat de huisbezoeken fysiek worden afgelegd. Ook kan gekozen worden voor een digitaal huisbezoek. Het digitale huisbezoek is laagdrempelig en is alleen bedoeld voor huisbezoeken in het kader van dienstverlening. Een digitaal huisbezoek is een alternatief voor een fysiek huisbezoek. Een digitaal huisbezoek vindt alleen plaats als consulent en betrokkene dit beiden wenselijk vinden. Als een inwoner geen digitaal huisbezoek wil dan kunnen hier geen consequenties aan verbonden worden.

Het digitale huisbezoek kan bij uitzondering ook gebruikt worden voor huisbezoek ter verificatie van de rechtmatigheid. Het gaat dan bijvoorbeeld om een herindicatie in het kader van de Wmo en Jeugdwet. Hierbij is het van belang om van te voren te bepalen in hoeverre een goede herbeoordeling op afstand mogelijk is. Juist bij een herbeoordeling is het van belang om (vanuit het oogpunt van rechtmatigheid) een volledige beoordeling van de thuissituatie te kunnen doen.

Voor het digitale huisbezoek gelden de onderstaande gebruiksregels als aanvulling op de hieronder genoemde stappen:

- De inwoner ontvangt een instructie voor het digitale huisbezoek.
- Er wordt gebruik gemaakt van een beveiligde applicatie, die beschikbaar wordt gesteld door de gemeente Steenwijkerland. Het digitale huisbezoek mag niet worden opgenomen door de inwoner en consulent.
- Het vaststellen van de identiteit vindt plaats doormiddel van controlevragen: geslachtsnaam, voornamen, geboortedatum, postcode en huisnummer van het woonadres

De verschillende *soorten* huisbezoeken zijn hieronder per taakveld (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet) verder uitgewerkt. Het gaat in onderstaande tabel om dienstverlenende huisbezoeken.

Huisbezoeken Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en Wet Schuldhulpverlening

Wmo /jeugd consu- lent	Wmo /jeugd consu- lent	Schuldhulpverlener	Consulent werk	Consulent inkomen
Huisbezoek in het kader van dienstverlening	Huisbezoek ter verificatie van de rechtmatigheid	Huisbezoek in het kader van dienstverlening	Huisbezoek in het kader van dienstverlening	Huisbezoek in het kader van dienstverlening
'Keukentafelgesprek'	'Keukentafelgesprek'	'Keukentafelgesprek'	'Keukentafelgesprek'	'Keukentafelgesprek'
Doel: Onderzoek hulpvraag inwoner). Beoordelen noodzaak maatwerkvoorziening.	Doel: (herindicatie maatwerkvoorziening/herbeoordelen hulpmiddelen) vaststellen of de juiste voorziening is toegekend en nog nodig is.	Doel: Onderzoek hulpvraag inwoner). Beoordelen noodzaakschuld-hulpverlening	Doel: Vaststellen hulpvraag in het kader van re-integratie. Daarnaast beoordelen hulpvraag in breed kader sociaal domein.	Doel: Op verzoek inwoner beoordelen aanvraag uitkering. Inwoner is niet in staat om naar het gemeenteloket te komen.

Stap 1 Beoordeling huisbezoek:

De gemeente Steenwijkerland kiest er voor om keukentafelgesprekken in te zetten en zo laagdrempelig haar inwoners te bedienen. Het is dan wel van belang dat de medewerker de inwoner de keuze geeft voor een alternatief.

Stap 2 Bevestiging per brief, mail of app

De consulent bevestigt het huisbezoek aan de inwoner per brief, mail of app.

Stap 3 Legitimatie consulent

De consulent is in het bezit van een legitimatiebewijs van de gemeente Steenwijkerland en legitimeert zich als dat gewenst is.

Stap 4 Inwoner ontvangt schriftelijk verslag van huisbezoek

Inwoner ontvangt een verslag van het huisbezoek in de vorm van een ondersteuningsplan

Keukentafelgesprek in het kader van re-integratie

Het keukentafelgesprek in het kader van de re-integratie is een vrijblijvend huisbezoek. Als de inwoner dit gesprek niet thuis wil dan hangen daar geen consequenties aan.

Huisbezoeken rechtmatigheid en handhaving

Consulent inkomen	Handhaver sociaal domein
Huisbezoek verificatie rechtmatigheid (geen fraudevermoeden)	Huisbezoek op grond van een vermoeden van fraude of oneigenlijk gebruik
'Huisbezoek verificatie'	'Huisbezoek handhaving'
Doel: beoordelen bijzondere bijstand en woon en leefsituatie vaststellen	Doel: bij gegrond vermoeden misbruik uitkering, maatwerkvoorzieningen/PGB. Gaat om sluitstuk van handhavingsonderzoek
Stap 1 Beoordeling huisbezoek: Kan ik op een andere manier aan de informatie komen die nodig is? Is een huisbezoek gepast ten opzichte van wat wordt gevraagd?	
Stap 2 bevestiging afspraak per brief De volgende onderwerpen zijn in de brief opgenomen. <ul style="list-style-type: none"> • huisbezoek vrijwillig • reden en doel huisbezoek • gevolgen weigeren huisbezoek 	
Stap 3 Legitimatie consulent De consulent legitimeert zich bij de inwoner met een legitimatiebewijs van de gemeente.	
Stap 4 De inwoner geeft toestemming en ondertekent formulier huisbezoek (bijlage 1)	
Stap 5 Inwoner ontvangt schriftelijk verslag van huisbezoek	

Het aanbod van een huisbezoek ter verificatie

Het verifiëren van de leefsituatie kan onder meer via een huisbezoek. Door het huisbezoek is het mogelijk om de woonsituatie en het aantal kostendelers "achter de voordeur" vast te stellen. Wanneer de consulent/handhaver na administratieve verificatie vaststelt dat de verstrekte gegevens kloppen, maar onvoldoende duidelijkheid geven over de leefsituatie kan de consulent/handhaver de inwoner het aanbod doen om de leefsituatie aan te tonen d.m.v. een huisbezoek.

In de volgende tabel zijn de consequenties geregeld bij het weigeren van een huisbezoek ter verificatie voor de Participatiewet:

Als de inwoner niet aantoont dat hij alleenstaande (ouder) is	PW: De uitkering wordt vastgesteld op 30% van de toepasselijke norm. Inwoner wordt niet als alleenstaande ouder aangemerkt. IOAZ/IOAW De uitkering wordt vastgesteld op 50% van de toepasselijke norm. Inwoner wordt niet als alleenstaande ouder aangemerkt.
Als de inwoner niet aantoont dat hij zijn kosten niet met een ander kan delen.	De uitkering wordt vastgesteld op 30% van de toepasselijke norm.
Als de inwoner niet aantoont dat hij feitelijk verblijft op het opgegeven adres.	De uitkering wordt opgeschort met het verzoek binnen de gestelde termijn alsnog op andere wijze aan te tonen aldaar feitelijk te verblijven. Indien betrokkene dit nalaat wordt het recht ingetrokken vanaf datum opschorting.

Weigeren huisbezoek bij vermoeden van fraude

Gevolg afwijzen van bijstandsaanvraag, of het beëindigen/ intrekken van de bijstand.

Intrekken toestemming

De inwoner kan zijn gegeven toestemming op elk moment intrekken. Vanaf dat moment bevindt de consulent zich zonder toestemming van de bewoner in de woning en zal de consulent de woning moeten verlaten.

Bijlage 1 Verklaring voor toestemming huisbezoek Participatiewet (verificatie/handhaving incl verslag)

Voorletters + achternaam (bewoner).....
Straat + huisnummer: ..... Postcode.....
Op (dag):..... om.....-.....uur
was ik (naam).....(functie).....
vanuit gemeente <invoegen>

1.Naam: ..... Functie: .....
2.Naam: ..... Functie: .....

Na aanbellen bij de woning werd opengedaan **Ja/Nee**
Ik heb mij gelegitimeerd. **Ja/Nee**

Ik heb de persoon/bewoner volledige en juiste informatie gegeven over de reden en het doel van dit huisbezoek en heb de bewoner gewezen op de rechten en plichten in verband met dit huisbezoek. **Ja/Nee**

Door mij werd aan degene die opendeed toestemming gevraagd om de woning te mogen betreden. Ik heb die persoon/bewoner er op gewezen dat het door ons betreden van de woning gebeurt op basis van vrijwilligheid **Ja/Nee**

Vervolgens werd mij door de bewoner uitdrukkelijk toestemming verleend de woning te betreden, wat mij bleek uit:

.....
De bewoner verleende mij geen toestemming tot het binnentreden van de woning omdat:.....
.....

Werd er een brief afgegeven voor een hersteltermijn? **Ja/Nee**
Werd na hersteltermijn toestemming verleend het huisbezoek uit te voeren? **Ja /Nee**
Informatiebrief uitgereikt? Ja/Nee

Bewoner, ...(naam) verklaart akkoord te gaan met bovenstaande verklaring woonplaats, ...(datum)

.....
(handtekening bewoner) (handtekening ambtenaar)

Verslag huisbezoek:

Ik verklaar/wij verklaren GEEN medewerking te verlenen aan dit huisbezoek omdat:

.....
.....

Omschrijving woning:

.....
.....

In de woning waren ook aanwezig:

Naam:.....

Beschrijving getoonde ruimtes:

Keuken:

.....
.....

Woonkamer:

.....
.....

WC:

.....
.....

Slaapkamer 1:

Slaapkamer 2:

Slaapkamer 3:

Slaapkamer 4:

Badkamer:

Zolder:

Schuur:

Aanvullende verklaring belanghebbende:

Ik kan/wij kunnen u het volgende vertellen over mijn/onze woonsituatie:

De strekking van het verslag is juist weergegeven:

Plaats:
Handtekening belanghebbende

Datum:
Handtekening partner:

Handtekening handhaver

Eindtijd huisbezoek: _____